

DIVLJE ŽIVOTINJE U VRTU

KUKCI U VRTU

ZOO
Zagreb

ZZZZZUJEĆI POSJETITELJI U VRTU

Tijekom toplijih mjeseci kada nam opsjedaju vrtove i kuće najradije bismo ih se riješili. Gmizava, dosadna bića koja samo lete, bodu, dosađuju i smetaju nam. Tko bi ih uopće htio u svojoj blizini?

Vjerovali ili ne, brojni kukci uopće nisu štetočine. Naprotiv, u našim vrtovima žive mnogi korisni kukci bez kojih naš vrt ne bi bio tako lijep. Osim **leptira** koji bojama svojih krila uljepšavaju svaki vrt, **pčele, ose i bumbari** oprasjuju mnoge voćke, povrće i ukrasno bilje, **bubamare** se hrane lisnim ušima koje napadaju pupove biljaka, a u tlu mnogi drugi kukci čine zemlju rahlijom i plodnijom.

Budući da su mali i na dnu hranidbene mreže, osjete svaku promjenu u ekosustavu pa nam mnogi služe i kao indikatori čistoće i zdravlja okoliša.

Ako obratimo pozornost, počinjemo shvaćati koliko su ova stvorenja važna, raznolika i zanimljiva.

ZLATNA MARA

HOTEL ZA KUKCE

Kukci najviše stradavaju zimi zbog hladnoće, a hotel za kukce im tada dođe kao odličan zaklon.

Tijekom ljeta može im pružiti stanište za život i tako povećati njihovu brojnost u vrtu. Hotel za kukce je zapravo idealan način da izbliza promotrimo ova mala bića. Promatraljući ih kako se hrane, razmnožavaju, žive u zajednicama ili samostalno... dobit ćemo sasvim novi pogled na ova neobična stvorenja.

VELIKI KUPUSOV BIJELAC

HOTEL ZA KUKCE

UHOLAŽA

Hotel za kukce je struktura napravljena od prirodnih materijala različitih veličina i oblika.

Preporučuje se korištenje što različitijih materijala za izgradnju: kamenje, drvo (daske, grede s izbušenim rupama), trupci, grane i grančice, kora, stabljike trske i bambusa, slama, ovčja vuna, suho lišće, češeri...

Pri izradi se kombiniraju i slažu različiti materijali pa se hotel za kukce obično sastoji od nekoliko različitih dijelova. Sve to doprinosi raznolikosti vrsta kukaca koji će ondje potražiti sklonište. Izrada nije komplikirana.

Kad je gotov, hotel smjestimo na mirno mjesto u polusjeni, zaklonjeno od vjetra. Kako noći budu postajale hladnije, hotel će postajati sve napućeniji jer će kukcima pružiti sigurno i toplo mjesto za prezimljavanje.

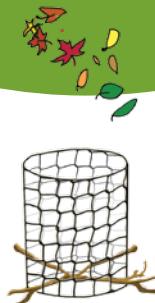
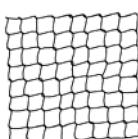
IZRADA JEDNOSTAVNOG HOTELA ZA KUKCE

Razni kukci, ali i pauci i puževi, rado će useliti u ovaj jednostavan hotel, a mi ćemo pametno iskoristiti otpalo lišće koje se nakupilo u našem vrtu.

Izrada:

1. Plastičnu ili žičanu mrežu veličine 1m x 1m savijemo u cilindar i učvrstimo konopom ili žicom.
2. Pri dnu mreže provučemo nekoliko suhih grana tako da se preklapaju kako bismo dobili "dno", a cilindar potom napunimo suhim lišćem.
3. Na vrh cilindra postavimo drvenu ili plastičnu ploču da štiti od kiše, a na ploču stavimo još nešto teško (kamenje) da je vjetar ne odnese.

Napomena: Hrpa lišća u hotelu će se s vremenom smanjiti pa stoga na vrh valja dodavati novo lišće. Također, ako je u vrtu vjetrovito, hotel možemo dodatno za tlo učvrstiti klinovima za šatore.

1

2

3

HOTEL ZA PČELE, A NIJE KOŠNICA

SOLITARNA PČELA

Na svijetu postoji mnogo vrsta pčela. Nama je možda najpoznatija medonosna pčela koja uvijek živi u zajednicama u košnici.

Postoje i mnoge druge divlje vrste pčela koje žive same i zato ih zovemo solitarnima. Takve pčele traže rupe u drvu kako bi u njih smjestile svoju ličinku iz koje će se nakon nekog vremena razviti mlada pčela. Za ovu vrstu pčela možemo lako izraditi malu nastambu koju možemo uklopliti u veći hotel za kukce ili je izdvojiti sa strane kao zaseban mini hotel.

Za ovaj hotel u komadu drveta (komad deblje grane ili debla) bušilicom ili svrdlom izbušimo rupe različitih veličina (npr. 2, 4, 6 i 8 mm), udaljene nekoliko centimetara. (Možemo također koristiti i kamene ili ciglene blokove.) Isto tako možemo šuplje grane od bambusa ili trske povezati u snop i staviti u drveni okvir. I to je sve. **Kad je gotov, hotel postavimo na mjesto u vrtu gdje ima sunca.**

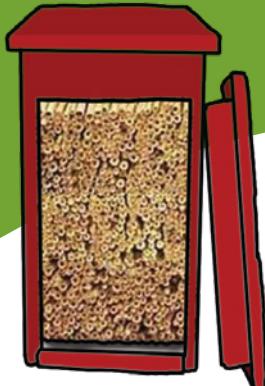
KUĆICA ZA SREĆONOŠE MEĐU KUKCIMA

Osim što izgleda živopisno i simpatično sa svojim točkicama, bubamara je i iznimno korisna u vrtu: hrani se lisnim ušima i polaže jaja na grančicu u njihovoј blizini. Zato je vrtlari smatraju dobrodošlom jer lisne uši rade velike štete na uzgajanom bilju.

U zimskim mjesecima, osim hotela za kukce, možemo izraditi i kućicu samo za bubamare. Nalik onima kakve se rade za ptice, s krovom i bočnim stranama, a koja može djelovati i vrlo dekorativno u vrtu.

Bitno je da u unutrašnjost kućice smjestimo štapove od bambusa ili trske. Oni su čvrsti i šupljikavi, pa bubamarama omogućuju idealno sklonište tijekom zimskih mjeseci.

Kućicu možemo smjestiti i na kuću i u vrt. Važno je da mjesto bude zaklonjeno od vjetra i kućnih ljubimaca te na visini od 1,5 – 1,8 metara.

KUĆICA ZA LETEĆE LJEPOTANE

Od svih kukaca leptiri su ljudima uvijek bili naj: najelegantniji, najnježniji, najšareniji, najljepši... A danas su i među najugroženijima.

Širenje poljoprivrednih površina, neprimjereno košenje livada, korištenje umjetnih gnojiva i pesticida uzrokuju da leptiri u prirodi sve više nestaju. Što mi možemo učiniti? Naši vrtovi i balkoni mogu odigrati važnu ulogu kao utočišta brojnim vrstama leptira.

Leptiri prezimljuju na skrovitim mjestima, najčešće kao gusjenice ili kukuljice. Osim klasičnog hotela za kukce, možemo izraditi i posebnu kućicu za leptire, koja ima okomite proreze na prednjoj strani da leptiri pri ulasku ne bi ozlijedili svoja osjetljiva krila. Kućicu možemo izraditi od tvrđeg drva poput cedrovine i ostaviti je da izbjlijedi na suncu i dobije prirodan izgled. Kućicu postavimo na malo deblju šipku ili drveni stupić kako bismo je zaštitili od vlage u tlu.

OBIČNI SIVAC

CVJETNA LIVADA ZA LEPTIRE

Leptiri opršaju cvjetove, stoga su izuzetno važni i korisni. Možemo cijeli vrt zasaditi tako da bude privlačan leptirima ili odvojiti samo dio vrta. Odabranomjesto mora biti mirno, izloženo suncu najmanje 6 sati dnevno i zaštićeno od vjetra.

Odabir biljaka za vrt je najvažniji jer su one zaštita i hrana leptirima:

- Jednostavnije i „divlje cvijeće“ (koprive i čičci).
- Stare i divlje sorte cvijeća – imaju više nektara i peluda koji će privući leptire i pčele nego moderne kultivirane vrste.
- Babosvilke, turski karanfili, zlatnice, bijele ivančice i grimizne pelargonije za ljetne gredice.
- Sukulentni kasne cvatnje (velika tustika – Sedum spectabile) i zvjezdani za jesensko razdoblje.
- Samonikle biljke koje bismo trebali ostaviti netaknutima: jaglaci, maslačci, zvončići, djetelina, crvene rumenike, tratinčice, različci i grahorice.
- Drveće i grmlje (jorgovan ili trnjina).

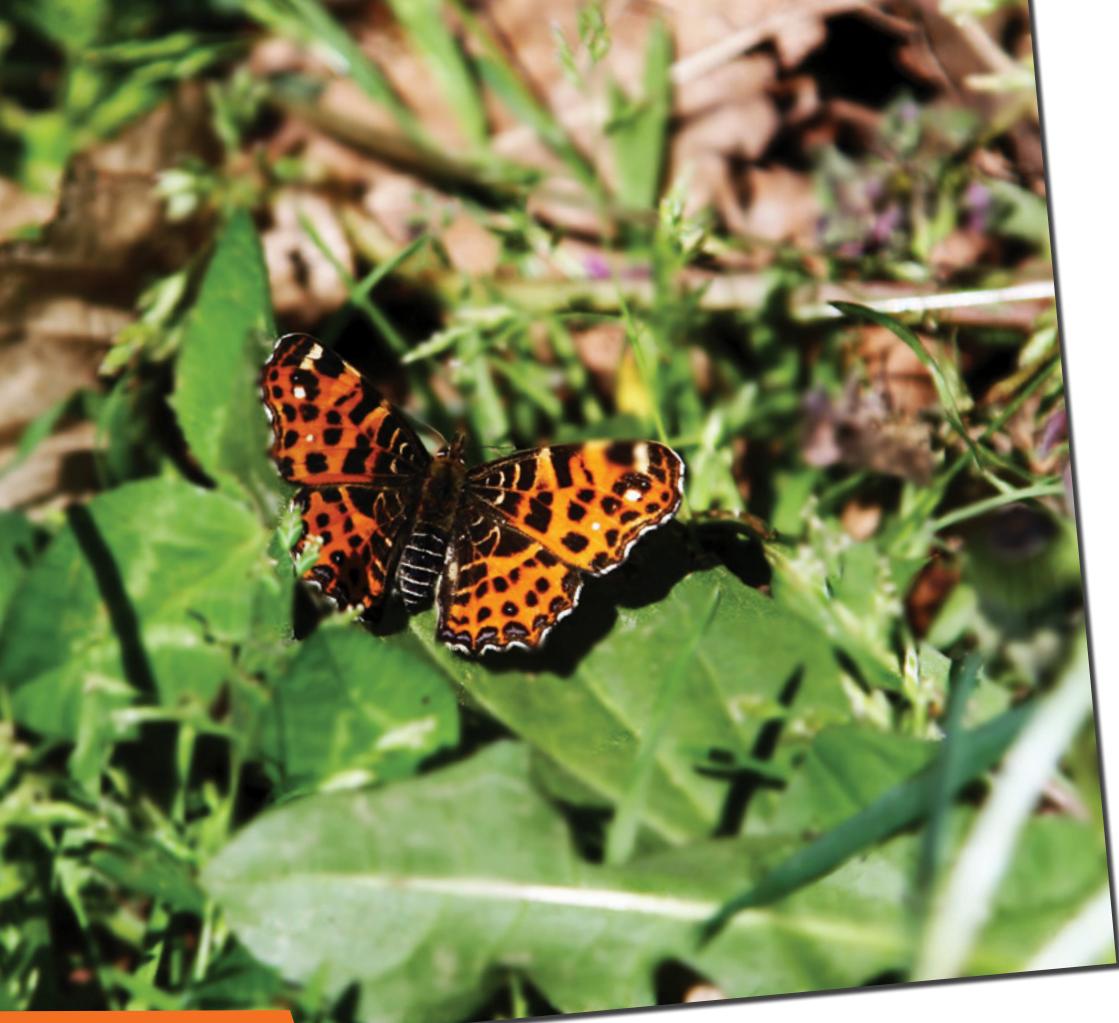
ZA KRAJ...

- **Najbolje je da hotel za kukce i ostale kućice ostavimo na miru tjedan-dva, a onda oprezno pogledamo tko se sve ondje doselio.**
Ako oko nas krenu letjeti ose ili bumbari, nema razloga za strah i nije potrebno početi mahati rukama i udarati ih. Ose bodu jedino ako se osjete ugroženima. Ako se bojimo ili smo alergični na ubode, kukce možemo promatrati i dalekozorom.
- **Osim u svome vrtu, možemo pokušati otkriti i prirodna staništa kukaca** u našem okolišu. Šetnjom obližnjim parkom, šumom ili livadom možemo uživati u svojem malom istraživanju svijeta kukaca.
- **Mnogi prirodoslovni muzeji imaju zbirke kukaca,** a ona Gradskog muzeja u Varaždinu je jedna od poznatijih i ljepših. Posjet tom gradu i njegovom muzeju sjajna je ideja za lijepi izlet.

**UPUTE ZA IZRADU HOTELA I KUĆICA ZA KUKCE
MOGU SE PREUZETI NA WWW.ZOO.HR**

HRASTOVÁ STRIZIBUBA

ŠUMSKA RIĐA

PLAVAC

IZVORI:

Knjige:

Kučinić, M. i Plavac, I. (2009) *Danji leptiri, Priručnik za inventarizaciju i praćenje stanja* (brošura). Zagreb: Državni zavod za zaštitu prirode.

Matoničkin, I. i sur. (1999) *Beskralješnjaci: biologija viših avertebrata*, Školska knjiga, Zagreb

Ševar, M. (2006) *Upoznajmo korisne kukce! Solitarne pčele, dobri oprasivači voćaka* (Brošura). Zagreb: Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu.

Internet:

www.crafting.squidoo.com
www.eduvisija.hr
www.pikaiprijatelji.com
www.thebutterflysite.com
www.uky.edu

Ustanova Zoološki vrt grada Zagreba

Zoological Garden of Zagreb

Maksimirski perivoj bb, 10000 Zagreb

OIB 69262261098 / **MB** 2262622

Žiro račun (Zaba): 2360000-1101983046

Tel: 01 2302 198 / **Fax:** 01 2302 199

E-mail: info@zoo.hr / www.zoo.hr